

ПЕРЕДМОВА

Мета посібника — навчити дітей отримувати інформацію і знання з тексту.

Самостійний аналіз прочитаного — невід’ємна частина сучасного навчання. А наш посібник спонукає дитину до читання. Завдання допомагають учням краще зрозуміти зміст, виокремлювати найважливіше, узагальнювати інформацію одного тексту, а також пов’язувати його з прочитаним раніше.

Робота із заголовками, усні та письмові перекази вчать дитину висловлювати свої думки.

Така інтелектуальна робота важка для учнів, тому наші тексти короткі і, водночас, цікаві. На кожному уроці потрібно працювати з кількома текстами. Треба докласти немало зусиль, щоб усе зрозуміти і виконати усі завдання. Лише така робота дає змогу вийти на той рівень, якого вимагає Державний стандарт початкової освіти.

Узагальнюючи, хочемо зазначити, що наш посібник:

- готує дитину до майбутніх навчальних навантажень;
- формує навички сприйняття, аналізу і генерування інформації;
- сприяє розумінню рідної мови та її логічних структур.

ПОРЦЕЛЯНА

Порцеляну (її називають також фарфором) отримували в Китаї у 620 році. У Європі її навчилися виготовляти лише через 1100 років. Від Китаю до Європи дуже далеко. Порцеляну доводилося везти або на пароплавах через півсвіту, або на верблюдах через пустелю. Не дивно, що цей матеріал коштував дорожче ніж золото. Дружки посуду, що розбився в дорозі, вставляли у рами і вішали наче картини на стіни для прикрасення будинків.

Де вперше виготовили порцеляну?

- У Китаї. В Індії. В Англії.

Багато продуктів, до яких ми звикли, «прийшли» на наш стіл здалеку. Відомий усім нам кавун прибув з Африки, а його рідний брат гарбуз — з Америки. Помідори і картопля теж «американці». Батьківщина цибулі та часнику — Афганістан. Навіть квасоля з'явилася в наших краях якихось 300 років тому. Як і какао, вона за походженням «американка». А назва «гречка» прямо вказує на походження цієї рослини. Ось як «подорожували» культурні рослини.

1) Звідки до нас «прибув» кавун?

- З Америки. З Азії. З Африки. З Європи.

2) Звідки походить гарбуз?

- З Америки. З Азії. З Африки. З Європи.

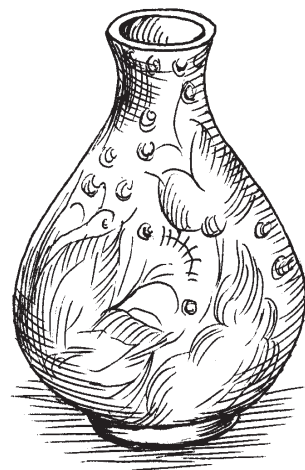
3) Які рослини походять з Америки?

- Какао. Ківі. Капуста. Квасоля.

«МОЛОЧНЕ» СКЛО

В Європі завжди мріяли навчитися робити фарфор. Найкраще це вдалося італійцям. Їхній фарфор не був справжнім, а склом дивовижного молочного кольору, з якого виготовляли дуже гарні речі. Щоб інші країни не викрали секрет виробництва цього скла, правителі держави звеліли всім майстрам поселитися на острові Мурано і ніколи звідти не виїжджати. Сторонніх, особливо іноземців, на острів не пускали. З часом муранське скло виготовляли не лише білим, а й різнокольоровим. Його прикрашали золотими нитками. Вартує таке скло, можливо, дорожче за фарфор.

Де виготовляли «молочне» скло?

- У Китаї. У Німеччині. В Італії.

Яблуня, груша, вишня, черешня почали свій шлях по світу дуже давно. Слово «вишня» таке давнє, що навіть важко визначити, як воно виникло. На стовбурі вишні виділяється клейка смола, яка замінювала нашим пращурам жувальну гумку. А черешня — близька родичка вишні. У ботаніці її називають «пташиною вишнею». Адже в лісі це дерево — пташина годівниця. У народних піснях навіть назви їхні об'єднують в одну: вишенька-черешенька.

1) Яка рослина — родичка вишні?

- Ананас. Черешня. Персик. Слива.

2) Що жували наші предки?

- Вишневу смолу. Жувальну гумку. Шматочок шкіри.

3) Як називають черешню?

- Пташиною черешнею. Пташиною вишнею.
 Пташиним деревом.

СОЛОТВИНО, СОЛІГОРСЬК І ЗАЛЬЦБУРГ

У давнину сіль була одним із головних товарів. Вона не лише робила їжу смачнішою, але давала можливість зберігати продукти тривалий час. Для цього їх густо солили. Без засолених продуктів ані війську в похід не піти, ні кораблю в плавання не відправитися. Тому міста біля родовищ, де сіль добували, розвивалися і багатіли. Щоб підкреслити своє головне багатство, у назви таких міст включали слово «сіль». Наприклад, в Україні Солотвино (що на Закарпатті), у Білорусі Солігорськ, в Австрії Зальцбург.

Чому міста Солігорськ, Солотвино і Зальцбург отримали такі назви?

- Мешканці цих міст любили сіль.
- Там добували сіль.
- У цих містах будували помешкання із солі.

В Індонезії живе плем'я короваїв. З давніх часів і донині воно користується кам'яними сокирами і ножами. Єдиного вождя у племені немає. Кожна сім'я має власний будинок на верхівці дерева. На такій висоті короваї можуть не боятися злих духів, комарів, хижаків і незваних гостей з інших племен. Люди піднімаються в будинок по колодах із зарубками. Ці колоди до землі не дістають, тому проникнути в будинок непомітно неможливо.

1) Де короваї споруджують свої будинки?

- На воді.
- На землі.
- На деревах.

2) Від кого будинок на дереві не врятує?

- Від вовка.
- Від москітів.
- Від мавп.

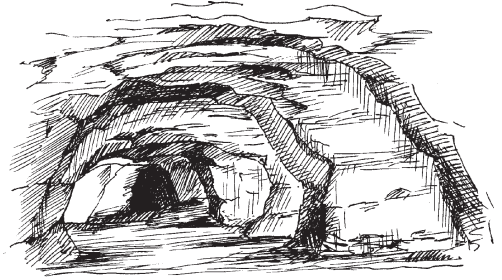
3) Чи бояться короваї злих духів?

- Так.
- Ні.

СОЛЯНІ ШАХТИ

Давним-давно сіль випарювали з морської води або збирали з дна соляних озер. Нині сіль добувають у глибоких шахтах. При цьому утворюються величезні коридори й зали. В одній такій залі обладнано цілий собор, в іншій — концертний зал. Вогні так гарно виграють на соляних стінах, що обидві споруди світяться, наче кришталеві.

Що добувають у соляних шахтах?

- Цукор. Сіль. Оливкове масло.

Білка — тваринка невеличка, але відважна. Вона не завжди селиться в дуплі. Якщо знайде гніздо сороки, то господиню обов'язково вижене. Ще й пташиними яйцями поласує. Добудує над гніздом дах і заживе собі славно, хоча білка й сама майстриня житло спорудити. З гілок сплітає кулю, вистеляє всередині мохом і шерстю. Таке гніздо майже не помітне серед листя. А біля стовбура білочка робить запасний вихід. Якщо зненацька нападе її лютий ворог — куниця, скок — і нема її.

1) Чи небезпечна білка для птахів?

- Так. Ні.

2) Хто полює на білок?

- Сороки. Ворони. Видри. Куниці.

3) Чи вміють білки будувати гнізда?

- Так. Ні.

Порівняй тексти із завдань 1 і 3. Що в них спільного?

ЯК ЇДЯТЬ У КОСМОСІ

Коли космонавти літають навколо Землі, на їхньому кораблі панує невагомість. Вода не наповнює чашку, а плаває великими кулями по кораблю, поки не розтечеться по його стінах або не змочить чийсь одяг. Крихти їжі будуть літати всередині космічного корабля, доки не потраплять у який-небудь прилад з вентилятором. Отже, їжа, «що втекла», може створити космонавтам чималі клопоти. Щоб цього не сталося, всі страви ще на Землі запаковують у тубики, і космонавти акуратно видавлюють їжу собі в рот.

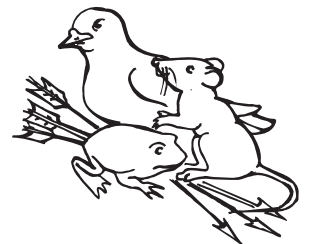

Як харчуються космонавти на орбіті?

- Їжею з тубиків.
- Їжею зі звичайних тарілок.
- Не їдять взагалі.

У давнину причорноморськими степами кочували зі своїми стадами племена скіфів. Підкорити їх вирішив перський цар Дарій. Він зібрав велетенське військо і рушив на Скіфію. Скіфи надіслали Дарію дивний подарунок: жабу, мишу, птаха і п'ять стріл. «Вони віддають тобі воду, землю, зброю і навіть повітря», — сказали улесливі радники. Але персидська армія була розбита. Лише тоді став зрозумілим зміст послання: «Якщо ви не сховаєтеся у воду, як жаби, не зарієтеся в землю, як миші, не злетите, як птахи, то ми знищимо вас своїми стрілами».

1) Чи правильно розшифрували перси послання скіфів?

- Так.
- Ні.

2) Які племена завдали поразки перській армії?

- Слов'яни.
- Скіфи.
- Сармати.

3) Чим займалися скіфи?

- Рільництвом.
- Скотарством.
- Рибальством.
- Торгівлею.